

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Erling Jensen): Hermed tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om teknologisk service.

Statsministeren nævnte i sin redegørelse ved folketingets åbning, at regeringen i denne samling ville søge gennem en ny lovgivning om teknologisk service at skabe grundlag for en moderne, effektiv og samordnet bistand til fremme af den teknologiske udvikling, som er en afgørende forudsætning for erhvervenes udviklingsmuligheder.

Ved det hermed fremsatte forslag søger vi fra handelsministeriets side at følge den linje op, som med bred tilslutning i tinget blev indledt med gennemførelsen i 1970 af loven om fondet til fremme af teknisk og industriel udvikling, og som indgår i den omfattende modernisering af erhvervslovgivningen, der finder sted i disse år. For at tilpasse lovgivningen til de vilkår, dansk erhvervsliv skal arbejde under i den kommende tid, er det ikke mindst af vigtighed, at formidlingen af teknologiske fremskridt til praktisk anvendelse såvel i erhvervslivet som ved udøvelsen af andre samfundsfunktioner bliver så effektiv som muligt.

Lovforslaget er udarbejdet på baggrund af den af handelsministeriets udvalg vedrørende teknologisk servicevirksomhed i juni 1972 afgivne betænkning.

Ved lovforslaget tilsigtes der en omlægning af den offentlige støtte til teknologisk servicevirksomhed, som omfatter en række hjælpefunktioner, hvorved institutter og organisationer m. v. yder bistand til erhvervslivet og de offentlige tjenester gennem udvikling, indsamling og formidling af teknisk, erhvervsøkonomisk og ledelsesmæssig viden. Hertil er der hidtil ydet støtte ad forskellige kanaler og efter stærkt varierende principper.

Støttevirksomheden tænkes samlet under én lovramme og ydet gennem et nyoprettet teknologiråd, der anvender nye og ensartede principper baseret på ydelsesvurderinger i stedet for på ressourceforbruget og på en samlet planlægning af strukturudviklingen i nært samvirke mellem brugere, institutter og rådet. Loven vil afløse den hidtidige lov om teknologiske institutter og konsulentvirksomhed. Samtidig ophæves loven om

Danmarks Teknisk-Videnskabelige Forskningsråd og Statens Teknisk-Videnskabelige Fond, og der oprettes et nyt teknisk-videnskabeligt forskningsråd inden for samme lovramme, som gælder for de øvrige fem forskningsråd og for Planlægningsrådet for Forskningen. Forslaget har desuden en vis sammenhæng med det den 15. december 1972 fremsatte forslag til lov om Statens Tekniske Prøvenævn.

Skal dansk erhvervsliv opfylde de forventninger, vi stiller med hensyn til konkurrenceevne, økonomisk vækst og en stadig forbedret levestandard, vil ikke mindst en hurtig nyttiggørelse af tekniske fremskridt være en af de væsentligste betingelser herfor. Den omstændighed, at vi samtidig stiller stadigt strengere miljømæssige krav til de vilkår, hvorunder produktion og forbrug må udfolde sig, medfører kun, at behovet for ny viden, bl.a. om teknologikonsekvenser, og for kendskab til den praktiske anvendelse af nye materialer og produktionsmetoder skærpes yderligere. Udviklingen af nye ledelsesformer og udbredelsen af kendskabet hertil er samtidig en væsentlig forudsætning for at få det hele til at fungere på en måde, der forener effektivitet med acceptable arbejdsvilkår.

Ingen moderne virksomhed kommer uden om at benytte sig af de hjælpefunktioner, hvorved viden om alle disse forhold overføres til praktisk anvendelse; men kun meget få virksomheder formår at bestride de hermed forbundne opgaver inden for sin egen organisation. Også store og avancerede virksomheder benytter sig af den service, som med henblik herpå tilbydes dem udefra af specialiserede, professionelle virksomheder og institutioner af forskellig art. For det store antal af mindre virksomheder, hvoraf dansk erhvervsliv hovedsagelig består, udgør disse tilbud ofte den eneste måde, hvorpå de kan skaffe sig en ajourført viden om den teknologi, de har brug for.

Lovgivernes erkendelse af dette behov for formidling af viden til praktisk anvendelse i virksomhederne er ikke ny. Fra statens side har man siden århundredskiftet engageret sig i en indsats til støtte for de hjælpefunktioner, som vi i det foreliggende lovforslag har betegnet som teknologisk service. Men karakteren af denne indsats har efterhånden ændret sig. Gennem mange år var den tek-

[Handelsministeren.]

niske undervisning langt det væsentligste element; men med udviklingen af det almindelige undervisningsvæsen og dets centralisering besluttede man i begyndelsen af 1960'erne at udskille de teknologiske institutter fra den øvrige tekniske undervisning og lade deres virksomhed udvikle sig i retning af de direkte virksomhedsrettede bistandsfunktioner med stigende vægt på direkte og specialiseret rådgivning om aktuelle tekniske og virksomhedsekonomiske problemer og på forsøgs- og udviklingsarbejde i tilknytning dertil.

Jeg vil dog gerne forebygge eventuelle misforståelser i retning af, at enhver form for undervisning skulle være på vej ud af institutternes aktivitetspektrum eller den del deraf, som staten er med til at finansiere. Undervisning er ofte den mest hensigtsmæssige form for formidling af aktuel viden både til virksomhedernes ledelser og til deres medarbejdere, og undervisningsfunktionerne vil derfor vedblive at indtage en betydningsfuld plads på de teknologiske institutters arbejdsprogram; også andre institutter, der modtager finansieringsbistand fra det offentlige, må i et vist omfang ventes at tage undervisningsaktiviteter op eller har allerede gjort det. Vi må netop lægge vægt på, at de institutter, som med statslig bistand giver sig af med teknologisk service, udviser en betydelig fleksibilitet i deres aktivitetsvalg, således at den viden og ekspertise, de sidder inde med, bliver nyttiggjort under alle hensigtsmæssige former.

Men karakteren af den undervisning, der ydes på institutterne, har selvsagt udviklet sig — og bør fortsat udvikle sig — bort fra den formaliserede og mere rutinemæssige grund- og suppleringsuddannelse, som ydes af de egentlige uddannelsesinstitutioner. Institutterne lægger vægt på det aktuelle og problemorienterede, og gennem den størst mulige fleksibilitet i valg af emner og undervisningsformer må de sørge for at have tilbud parat på nye områder, efterhånden som behov for undervisning konstateres, hvilket ofte sker under udøvelsen af andre bistandsformer. Det kan ske ved udvikling af nye kurser, som overlades til andre eller afholdes af institutterne selv, så længe de er aktuelle, og derefter skiftes ud med nye og mere aktuelle. Undervisningen går ikke sjældent di-

rette ind på den enkelte virksomhed eller tilbyder sig under utraditionelle former; f.eks. føres kursusvirksomheden frem til virksomhederne i de lokale områder gennem undervisning i specialindrettede jernbanevogne.

Jeg har opholdt mig lidt ved undervisningsfunktionen, dels fordi udviklingen på dette felt undertiden er genstand for visse misforståelser, dels for at understrege, at man ikke opnår at lægge vægten over på det udviklingsprægede blot ved at lade visse aktivitetsformer falde helt bort til fordel for andre. Det gælder om at udvikle de enkelte aktivitetsformer, så de hele tiden imødekommer de aktuelle behov så effektivt som muligt, og således at der spilles på så bredt et register, som det nu er hensigtsmæssigt i den givne situation.

Selve servicevirksomhedens omfang og antallet af de institutioner, organisationer og virksomheder, som yder denne service, har udviklet sig meget stærkt, navnlig da i det sidste tiår, som på dette område bl. a. har været præget af opvæksten af en kreds af specialiserede institutter omkring Akademiet for de tekniske Videnskaber og støttet af Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd.

Det er denne strukturudvikling og erkendelsen af, at en vis nytænkning på dette felt er påkrævet, der foranledigede, at der i slutningen af 1970 blev sat et udvalgsarbejde i gang i handelsministeriet, som i juni 1972 kunne afsluttes med afgivelsen af en af udvalget i enstemmighed vedtaget betænkning om teknologisk service, som ligger til grund for nærværende lovforslag.

Betænkningen blev sendt til folketingets medlemmer, og samtidig blev en lang række organisationer og institutioner opfordret til at udtale sig om betænkningen. De modtagne udtalelser har i høj grad tilskyndet til at gå videre med de forslag, som betænkningen indeholder.

Der er som nævnt tale om en ret omfattende nytænkning på flere områder; det gælder navnlig med hensyn til principperne for den statslige tilskudsvirksomhed og omorganiseringen af planlægningen og styringen af dette offentlige engagement. Da det drejer sig om en på visse punkter ret vidtgående omlægning, har jeg fundet det hensigtsmæssigt at give en grundig redegørelse i selve lov-

[Handelsministeren.]

forslaget. Bemærkningerne til dette er derfor ret omfattende, idet der er lagt vægt på at redegøre nærmere for hensigterne bag de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

Jeg skal derfor afholde mig fra her at gentage, hvad der allerede fremgår af lovforslagets bemærkninger, og begrænse mig til at understrege enkelte punkter, som jeg anser for særlig væsentlige.

For det første vil jeg gerne fremhæve, at de udgifter, vi her belaster statsbudgettet med, og de ressourcer, vi i øvrigt trækker ind i den teknologiske servicevirksomhed, ikke bør ansues under den samme synsvinkel, som vi i sparetider er tilbøjelige til i øvrigt at anlægge på statsbudgettets poster og på de offentlige aktiviteter som helhed, nemlig at det offentlige beslægtede flere og flere ressourcer og derved begrænser erhvervslivets muligheder for at udfolde den virksomhed, vi til syvende og sidst alle skal leve af. Her er ikke — eller bør i hvert fald ikke være — tale om at trække noget fra på erhvervs-siden, men tværtimod at lægge noget til. Ved at investere offentlige midler (i øvrigt i et meget overskueligt omfang) i opbygningen og udnyttelsen af et serviceapparat øger vi erhvervslivets effektivitet og konkurrenceevne og er med til at skabe grundlaget for den teknologibaserede erhvervsudvikling, som er en nødvendig forudsætning for, at danske virksomheder fortsat skal kunne udnytte de muligheder, som vi gennem en liberal handelspolitik og deltagelsen i de europæiske markedsdannelser og de øvrige internationale liberaliseringsbestrebelse har været med til at skabe, og som har været grundlaget for den eksplosionsagtige erhvervsudvikling i 1960'erne.

Der er samtidig grund til at erindre om, at en væsentlig forudsætning for 1960'ernes fremgangslinje har været inddragningen af disponible arbejdskraftreserver, der stort set ikke længere eksisterer. Det må derfor være indlysende, at vi til erhvervsinvesteringerne og til erhvervslivets resourceforbrug må medregne enhver indsats, der bidrager til at omdanne og tilpasse vore virksomheder — både inden for industri og håndværk og inden for de private og offentlige servicefunktioner — til de nye forudsætninger, som kræver en mere effektiv og økonomisk resourceudnyttelse og en produktion baseret

på færre og færre ansatte med en større og større viden. Det er netop denne udvikling og tilpasning, det er den teknologiske servicevirksomheds opgave at skabe forudsætningerne for. Det gælder både i de virksomheder, der kender behovet for større viden, og ikke mindst i dem, der først skal gøres opmærksom derpå. Hovedideen bag dette lovforslag er at sikre, at vi opnår disse virkninger gennem de statslige og private midler, der investeres i den teknologiske servicevirksomhed, og at disse midler anvendes med så stor effekt som muligt. I den tidligere omtalte udvalgsbetænkning er det fremhævet at de hidtidige tilskudsbestemmelser efterhånden i flere henseender er blevet uhenigtsmæssige og utidssvarende. Der er samtidig stillet forslag om, hvorledes der i selve tilskudssystemet kan indbygges incitamenter til at effektivisere servicevirksomheden, til at gøre den mere målrettet og til stadighed at tilpasse aktiviteterne, så de svarer bedst muligt til brugernes aktuelle arbejds-situation og servicebehov, samt til at udvikle nye aktiviteter, så man i tide er forberedt på at imødekomme brugernes fremtidige behov.

Det er således meget krævende opgaver, vi stiller både serviceinstitutionerne og det nye teknologiråd over for. Skal vi med rette kunne hævde, at de statslige finansieringsbidrag til den teknologiske servicevirksomhed bliver anvendt således, at de investerede midler effektivt går tilbage til erhvervslivet i form af en teknologiformidling, som virkelig bliver udnyttet efter sit formål, stiller det betydelige krav til en hensigtsmæssig og tidssvarende tilrettelæggelse og styring af denne tilskudsvirksomhed i snævert samarbejde mellem serviceinstitutionerne, deres brugere og rådet.

Vi kan ikke fortsat tillade os at nøjes med ved en forenklet bogholderimæssig efterkontrol at konstatere, at de afholdte udgifter har været store nok til at berettiggende de udbetalte tilskud. I stedet for — med en moderne sprogbrug — ensidigt at interessere os for input, må vi i langt højere grad se på output, dvs. på virkningen af de aktiviteter, som vi med statslige midler er med til at finansiere. Vi må samtidig afskaffe en række utilsigtede forskelle i tilskudsvilkårene. Det kræver, at vi samler tilskudsvirksomheden under én fælles ramme og giver institutterne den dis-

[Handelsministeren.]

positionsfrihed og det ansvar, som er nødvendig for at arbejde under det foreslåede tilskudssystem, og det kræver, at vi giver rådet og dets sekretariat den fornødne kapacitet og kompetence til at kunne planlægge og styre tilskudsvirksomheden i overensstemmelse med vore intentioner. Er vi ikke rede hertil, er forudsætningen ikke længere til stede for denne lovgivning, der fra mange sider er blevet anbefalet som en væsentlig forbedring, bl.a. fordi man netop ønsker til stadighed at kunne følge, hvad der kommer ud af den teknologiske servicevirksomhed, vi er med til at finansiere.

Foruden disse bemærkninger om selve tilskudssystemet, vil jeg gerne sige lidt om den omorganisering, der hermed lægges op til med hensyn til de statslige planlægnings- og styringsorganer, gennem hvilke det offentliges engagement på teknologiområdet kanaliseres.

Der vedtoges i sidste samling en ny lovgivning om forskningsrådene, og man var her bl. a. inde på, at også det teknisk-videnskabelige forskningsråd burde inddrages under den almindelige forskningsrådsorganisation. Undervisningsministeren gav tilsagn om at vende tilbage til dette spørgsmål i denne samling, når nærværende lovforslag om teknologisk service skulle behandles. Efter aftale med undervisningsministeren og i øvrigt i overensstemmelse med de råd, der er modtaget fra forskellig side, er der derfor i lovforslaget samtidig stillet forslag om ophævelse af den hidtidige særlovgivning om Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd af Statens teknisk-videnskabelige Fond og om ændring af den i fjor vedtagne forskningsrådslov, således at der herunder oprettes et sjette forskningsråd, som på det teknisk-videnskabelige område skal videreføre dels de hidtidige fondsopgaver og dels de særlige rådgivende og initiativtagende opgaver, som ligger på linje med de øvrige fem forskningsråds virksomhed.

I bemærkningerne til lovforslagets § 4 er der nærmere redegjort for afgrænsningen

af teknologirådets opgaver i forhold til forskningsrådenes, og jeg finder herudover kun anledning til i denne forbindelse at understrege, at det, vi hermed udskiller som teknologirådets opgaver, er den efterhånden meget centrale del af vor erhvervs politik, som har at gøre med den praktiske udnyttelse af teknologiske fremskridt. Disse opgaver indgår i vore nabolande og i det nordiske, europæiske og internationale samarbejde, som vi deltager i, som et centralt led i den moderne industripolitik, der er under udformning. Spørgsmålet om en effektivisering af den teknologiske formidlings- og servicevirksomhed er overalt genstand for meget aktive overvejelser. Det ligger helt på linje hermed, når handelsministeriet som industriens ministerium i de senere år har søgt at udbygge vor erhvervs politik specielt på dette område. Sammen med lovforslaget om Statens tekniske Prøvenævn, som blev fremsat den 15. december 1972, udgør dette lovforslag det seneste led i vore bestræbelser for at give teknologiformidlingen en mere central og hensigtsmæssig placering i vor samlede erhvervs politik.

Må jeg endelig afslutningsvis henlede opmærksomheden på ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelserne i lovforslagets §§ 10 og 11. Jeg har tilladt mig at foreslå den 1. april 1973 som ikrafttrædelsesdato. Datoen er af en vis betydning, fordi den falder sammen med det nye finansårs begyndelse. Administrativt vil det være mest hensigtsmæssigt, om de på den nye finanslov under de nu gældende regler etablerede bevillinger, der vedrører lån og tilskud til teknologiske serviceinstitutioner — hvad enten de falder under handelsministeriets eller undervisningsministeriets budget — kan overføres til teknologirådet pr. denne dato i det i lovforslagets bemærkninger forudsætte omfang, samtidig med at rådet overtager de forpligtelser, som handelsministeriet og Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd har påtaget sig over for de forskellige institutter m. v. i form af tilsagn m. v. i henhold til de hidtil gældende bestemmelser og retningslinjer.

[Handelsministeren.]

I kraft af de overgangsbestemmelser, som tænkes fastsat i medfør af § 11, er det tanken at holde det hidtidige tilskudssystem i kraft, indtil rådet sammen med institutterne har kunnet træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at etablere grundlaget for, at de nye bestemmelser i § 5 kan bringes i anvendelse. Denne indkøringsperiode skal dog være tilendebragt inden 1. april 1974. Det må erkendes, at denne frist er meget knap tilmålt til løsning af denne opgave, og en senere ikrafttræden end 1. april d. å. ville derfor nødvendiggøre en længere overgangsperiode, hvad jeg har ønsket så vidt muligt at undgå. Jeg håber derfor, at behandlingen af lovforslaget vil kunne tilendebringes så betids, at den ikrafttrædelsesdato, der er forudset i § 10, ikke skal vise sig at være for optimistisk.

Med disse bemærkninger skal jeg tillade mig at anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling.

Socialministeren (Eva Gredal): Hermed tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om social bistand*.

Dette lovforslag er foreløbig det sidste i rækken af forslag, som gennem de seneste folketingsamlinger er kommet frem i folketinget som følge af socialreformkommissionens arbejde. Kommissionens 1. betænkning fra 1969 dannede først grundlag for loven om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, der trådte i kraft den 1. juli 1970. Dernæst gav betænkningen stof til lovene om offentlig sygesikring og om dagpenge ved sygdom eller fødsel, der begge skal træde i kraft den 1. april i år. Endelig bygger loven om den sociale ankestyrelse, som tinget vedtog lige før jul, på betragtninger i den 1. kommissionsbetænkning.

I § 30, stk. 1, i den sociale styrelseslov er det foreskrevet, at forslag om en samlet revision af lov om offentlig forsorg, lov om børne- og ungdomsforsorg, lov om mødrehjælpsinstitutioner og lov om revalidering skal fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1972-73. I overensstemmelse hermed har socialreformkommissionen under 2. fase af sit arbejde lagt hovedvægten på at udstikke retningslinierne for en samlet lov om social bistand, der kan afløse de love, der er nævnt i den sociale styrelseslovs §

30, og to love, som synes at høre naturligt med sammen med denne lovgivning, nemlig loven om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister og loven om husmoder afløsning og hjemmehjælp.

Socialreformkommissionen afgav sin 2. betænkning i september 1972, og da arbejdet med at omsætte tankerne om en samlet bistandslov til virkelighed allerede var påbegyndt under de afsluttende faser i kommissionens arbejde, var et udkast til en bistandslov redigeret færdigt i oktober 1972 — hvilket jo også var en nødvendig forudsætning for, at et lovforslag kunne nå at komme til behandling i denne folketingsamling.

I forbindelse med dette lovforslag, der — som jeg allerede har været inde på — skal træde i stedet for 6 af de gældende love inden for socialministeriets område og omfatte praktisk talt alle regler om skønsmæssigt udmålte ydelser i den sociale lovgivning overhovedet, har jeg for første gang fulgt den fremgangsmåde at sende lovudkastet til udtalelse hos en lang række interesserede organisationer og institutioner. Af hensyn til ønsket om at få lovforslaget frem her i tinget i rette tid måtte besvarelsesfristen sættes til nogle få uger, men at dømme efter den stak af besvarelser, der er kommet til socialministeriet, har man alligevel rundt omkring følt det som noget positivt at få lejlighed til at beskæftige sig med udkastet, inden det er blevet fremsat som lovforslag. De reaktioner, der er kommet, har dog også givet mig indtryk af, at der er knyttet meget store forventninger til dette lovforslag, og at man fra mange sider havde ventet sig noget i retning af et socialpolitisk manifest med mange formålsbestemmelser om sikring af den enkeltes tryghed og trivsel, om forebyggelse og om de offentlige myndigheders service i samarbejde med den enkelte ansøger. For den, der ikke er vant til at læse lovtekster, har det derfor nok været noget af en skuffelse at blive præsenteret for et lovudkast, der med en række nøgterne ord gav udtryk for et sæt regler af et vist juridisk tilsnit. Denne reaktion vil lovforslaget næppe møde hos medlemmerne af dette ting, som fra deres arbejde er fuldt fortrolige med, at der er ret snævre grænser for, hvad man optager af formålsbestemmelser i et lovforslag, og at man inden for de juridi-